

บทที่ 4

ตลาดการเงิน

อาจารย์ปิติพัฒน์ นิตยกุลพันธุ์

หัวข้อที่ศึกษา

1. ประเภทของตลาดการเงิน
2. แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันที่เป็นสื่อกลางทางการเงินต่อการพัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเทศ
3. สถาบันการเงินและตลาดการเงินในประเทศไทย

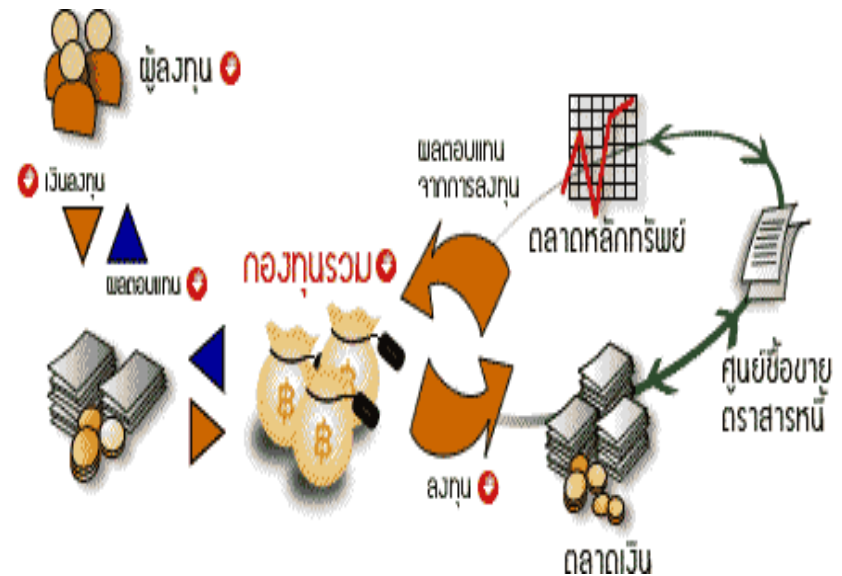
1. ประเภทของตลาดการเงิน

ตลาดการเงิน (Financial Market) หมายถึงกลุ่มของตัวกลางทางการเงิน (financial intermediaries) ทั้งที่เป็นสถาบันการเงิน (financial institutions) และมีใช่สถาบันการเงิน (non-financial institutions) ซึ่งทำหน้าที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้มีเงินเหลือใช้ (lender) และผู้ต้องการใช้เงิน (borrower) ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ซึ่งตลาดการเงินแบ่งได้ดังนี้

1.1 ตลาดเงิน (Money Market)

1.2 ตลาดทุน (Capital Market)

1.1 ตลาดเงิน

ตลาดเงิน (Money Market) เป็นแหล่งระดมเงินออมและจัดการเงินทุน หรือตลาดที่มีการกู้ยืมเงินทุนในระยะสั้น ซึ่งเป็นศูนย์กลางที่ทำการซื้อขายสินทรัพย์ทางการเงินที่มีอายุการไถ่ถอนระยะสั้น มีสภาพคล่องสูง และมีความเสี่ยงต่ำ โดยตลาดเงินมีความสำคัญ ดังนี้

(1) ก่อให้เกิดการจัดสรรเงินทุนอย่างมีประสิทธิภาพ

โดยหน่วยครัวเรือนหรือหน่วยธุรกิจใดที่มีรายได้มากกว่ารายจ่าย จะนำเงินมาฝากยังตลาดเงิน และทำให้เกิดรายได้คือดอกเบี้ย หากไม่มีตลาดเงินแล้วเงินส่วนที่เกินดุลนั้นจะถือไว้โดยเปล่าประโยชน์ ซึ่งไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งตนเองและสังคม

1.1 ตลาดเงิน

(2) จัดการเงินทุนให้กับหน่วยเศรษฐกิจที่ขาดแคลนเงินทุน

ภาคเอกชนหรือภาครัฐ บางครั้งมีความจำเป็นเร่งด่วนในการใช้เงิน อันเป็นผลมากจากรายได้ไม่เพียงพอจ่าย ต้องกู้เงินระยะสั้น ซึ่งตลาดเงินจะตอบสนองความต้องการได้เป็นอย่างดี อาทิเบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคารพาณิชย์ หรือขายตั๋วเงินคลัง เป็นต้น

(3) รักษาอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ตลาดเงินมีส่วนช่วยทำให้เกิดการบริโภคและการลงทุนเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ในช่วงเวลาที่หน่วยเศรษฐกิจไม่มีรายได้ หรือรายได้ไม่เพียงพอจ่าย ก็ยังสามารถบริโภคและลงทุนได้ โดยอาศัยการกู้ยืมจากตลาดเงินในระยะสั้น ซึ่งสามารถรักษาระดับอุปสงค์รวมไม่ให้ลดต่ำลง ที่อาจส่งผลทำให้เกิดเศรษฐกิจหดตัวและการว่างงานได้

1.1 ตลาดเงิน

การที่มีตลาดเงินที่สมบูรณ์จะทำให้ธนาคารกลางกำหนดนโยบายการเงินให้บรรลุเป้าหมายได้ง่ายขึ้น อาทิ **การรักษาเสถียรภาพทางราคา การรักษาอัตราความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เป็นต้น**

การที่ธนาคารกลางเข้าไปซื้อขายหลักทรัพย์ระยะสั้นในตลาด จะส่งผลกระทบต่อเงินสดสำรองของธนาคารพาณิชย์ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปริมาณเงินและอัตราดอกเบี้ยทั้งในระยะสั้นและระยะยาว **คือเป้าหมายชั้นกลาง (Intermediate Target) เพื่อบรรลุเป้าหมายขั้นสุดท้าย (Ultimate Target)**

ธนาคารแห่งประเทศไทย
BANK OF THAILAND

1.1 ตลาดเงิน

➤ ประเภทของสินทรัพย์ทางการเงินในตลาดเงิน

(1) การกั้ยืมของธุรกิจจากสถาบันการเงิน อาทิการเบิกเงินเกินบัญชี
จากรธนาคารพาณิชย์ (Overdraft) เป็นต้น

(2) การกั้ยืมเงินระยะสั้นระหว่างสถาบันการเงินด้วยกัน เพื่อเสริมสร้าง
สภาพคล่องของตนเอง ทั้งนี้ตามกฎหมายได้กำหนดอัตราเงินสดสำรองสำหรับ
สถาบันการเงินหรือการถือสินทรัพย์สภาพคล่อง โดยเฉพาะธนาคารพาณิชย์ถูก
กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 1 (ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2558)

ดังนั้น สถาบันการเงินในช่วงเวลาหนึ่งอาจมีสินทรัพย์สภาพคล่องต่ำ
กว่าที่กฎหมายกำหนด เพื่อรักษาสภาพคล่อง สถาบันจึงจำเป็นต้องกั้ยืมเงิน
จากสถาบันการเงินอื่นที่มีสภาพคล่องมากกว่า อาทิ กั้จากเงินสดสำรอง
ส่วนเกิน (excess reserve) ของธนาคารพาณิชย์อื่น

1.1 ตลาดเงิน

(3) การซื้อขายตั๋วเงินคลัง (Treasury bill) ของสถาบันการเงิน ถือว่ามีบทบาทสำคัญต่อตลาดเงิน โดยทั่วไปแล้วธนาคารกลางจะเป็นผู้ทำการซื้อขายตั๋วเงินคลัง

สำหรับประเทศไทยการลงทุนในตั๋วเงินคลังทำได้โดยการประมูลจากส่วนเงินกู้ของ ธปท. และการซื้อจากส่วนสินเชื่อหรือซื้อขายหลักทรัพย์ของ ธปท. ซึ่งจะได้รับผลตอบแทนคือส่วนต่างระหว่างราคาหน้าตั๋วกับส่วนลดที่ได้รับ ณ วันที่ซื้อตั๋วเงินคลัง

3 เหตุผล ที่ควรออมเงินด้วย กองทุนตลาดเงิน

เปลี่ยนกระปุกออมสินแบบเดิมๆ มาหยอดเงินใส่ Money Market Fund กันดีกว่า

ถอนได้ทุกวันคล้ายบัญชีออมทรัพย์ (ถอนวันนี้ ได้เงินวันทำการถัดไป)

ความเสี่ยงต่ำ

ได้ผลตอบแทนสูงกว่าฝากออมทรัพย์

1.1 ตลาดเงิน

(4) การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดซื้อคืน (Repurchase Market) เป็นการซื้อขายหลักทรัพย์โดยมีสัญญาในการซื้อหรือขายคืน เป็นวิธีที่ทำให้หลักทรัพย์ที่มีระยะเวลาในการไถ่ถอนจากระยะยาวเป็นระยะสั้นได้ ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนเจ้าของหลักทรัพย์ จากผู้ต้องการเงินทุนเป็นผู้ลงทุนในช่วงเวลาหนึ่งตามระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา ดังนั้น หลักทรัพย์จึงเป็นหลักประกันของเงินกู้เท่านั้น

ส่วนการขายพันธบัตรรัฐบาลในตลาดซื้อคืน ธปท. จะเป็นผู้จัดการและดำเนินการเองในฐานะผู้ค้า ทำให้ตลาดมีความน่าเชื่อถือในการตอบสนองความต้องการเงินทุนและดอกเบี้ยที่จะต้องจ่าย โดยผลตอบแทนจะได้รับจากส่วนต่างระหว่างราคาขายกับราคาที่ซื้อคืน และ ธปท. สามารถใช้ตลาดซื้อคืนนี้เป็นเครื่องมือในกาควบคุมทางการเงิน ทั้งด้านปริมาณเงินและอัตราดอกเบี้ย

1.1 ตลาดเงิน

ตลาดเงินสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) ตลาดเงินในระบบ (Organized Money Market) หมายถึง แหล่งกู้ยืมเงินที่ประกอบด้วยตัวกลางทางการเงิน ซึ่งเป็นสถาบันการเงิน ประเภทต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย อาทิ ธนาคารกลาง ธนาคารพาณิชย์ ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทประกันภัย สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น

1.1 ตลาดเงิน

การดำเนินงานของสถาบันการเงินจะเป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งจะทำให้เกิดความเป็นธรรมทั้งผู้กู้และผู้ออม และธนาคารกลางสามารถใช้นโยบายต่างๆ เพื่อควบคุมสถาบันการเงินให้ดำเนินงานสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลทางด้านเศรษฐกิจของประเทศได้

 บลจ.บัวหลวง	 บลจ.กสิกรไทย	 บลจ.ไทยพาณิชย์	 บลจ.กรุงไทย	 บลจ.กรุงศรี	
 บลจ.ทหารไทย	 บลจ.ยูโอบี	 บลจ.ธนชาต	 บลจ.ซีไอเอ็มบี	 บลจ.เมย์แบงก์	
 บลจ.เอ็มเอฟซี	 บลจ.ภัทร	 บลจ.แอสเซทพลัส	 บลจ.ฟินันซ่า	 บลจ.วราม	
 บลจ.แลนด์แอนด์เฮาส์	 บลจ.ฟิลลิป	 บลจ.อเบอร์ดีน	 บลจ.แมนูไลฟ์	 บลจ.โซลาริส	 บลจ.ทีเอสโก้

1.1 ตลาดเงิน

(2) ตลาดเงินนอกระบบ (Unorganized Money Market) หมายถึง แหล่งกู้ยืมเงินที่ประกอบด้วยตัวกลางทางการเงิน ซึ่งไม่ใช่สถาบันการเงินที่ตั้งขึ้นตามกฎหมาย แต่เกิดขึ้นเองตามความจำเป็นและความต้องการของผู้กู้ และนายทุน อาทิ กู้จากเพื่อน การเล่นแชร์ เป็นต้น

การดำเนินงานของตลาดเงินประเภทนี้ จะไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับความพอใจระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ แต่ส่วนใหญ่จะดำเนินงานหลีกเลียงกฎหมาย อาทิ คิดอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าที่กฎหมายกำหนด เป็นต้น โดยทั่วไป ตลาดเงินนอกระบบผู้กู้มักจะไม่ได้รับความเป็นธรรมและธนาคารกลางไม่สามารถเข้าไปควบคุมดูแลได้รวมไปถึงข้อมูลต่างๆ ของตลาด

อย่างไรก็ตามตลาดเงินนอกระบบยังคงมีอยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนา และมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยเฉพาะในชนบท

1.1 ตลาดเงิน

สำหรับประเทศไทย ตลาดเงินนอกระบบจะมีบทบาทมากทั้งในภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจการค้า โดยเฉพาะภาคเกษตรกรรม การที่ตลาดเงินนอกระบบยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการเงินทุนได้อย่างเต็มที่ ดังนี้

- (2.1) ตลาดเงินนอกระบบมีอยู่ในทุกชุมชน
- (2.2) การกู้ยืมทำได้ง่ายและรวดเร็วกว่า
- (2.3) การจ่ายชำระหนี้มีความยืดหยุ่นมากกว่า
- (2.4) ไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน
- (2.5) สามารถกู้ยืมไปทำธุรกิจที่สถาบันการเงินไม่สนใจ
- (2.6) ผู้ลงทุนจะได้ผลตอบแทนจากการลงทุนสูง
- (2.7) เอกสารที่เกี่ยวข้องมีน้อย ทำให้ความลับไม่รั่วไหล

1.2 ตลาดทุน

ตลาดทุน (Capital Market) เป็นแหล่งเงินกู้ระยะยาวหรือตลาดที่มีการซื้อขายสินทรัพย์ทางการเงินในระยะยาว อาทิ หุ้นกู้ หุ้นสามัญ และพันธบัตรรัฐบาล ซึ่งมีระยะเวลาในการไถ่ถอนตั้งแต่ 1 ปี 10 ปี ตลอดจนไม่มีระยะยาวในการไถ่ถอน (หุ้นสามัญ) ซึ่งการซื้อขายหุ้นสามัญจะทำการซื้อขายในตลาดกลางหรือตลาดหลักทรัพย์ (ตลาดหุ้น) โดยผ่านนายหน้าหรือโบรกเกอร์ (Broker)

1.2 ตลาดทุน

สำหรับภาคเอกชนที่จะดำเนินการผลิตสินค้าหรือบริการในช่วงการก่อตั้งธุรกิจ โดยเฉพาะบริษัทซึ่งต้องมีเงินทุนจำนวนมากในการสร้างโรงงานซื้อเครื่องจักร และวัตถุดิบที่ใช้ในกระบวนการผลิต ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องหาเงินทุนจากสาธารณชนในการออกหุ้นกู้และหุ้นสามัญ ด้วยเหตุนี้ตลาดหุ้นจึงมีความสัมพันธ์กับการลงทุนที่แท้จริง (Real Investment)

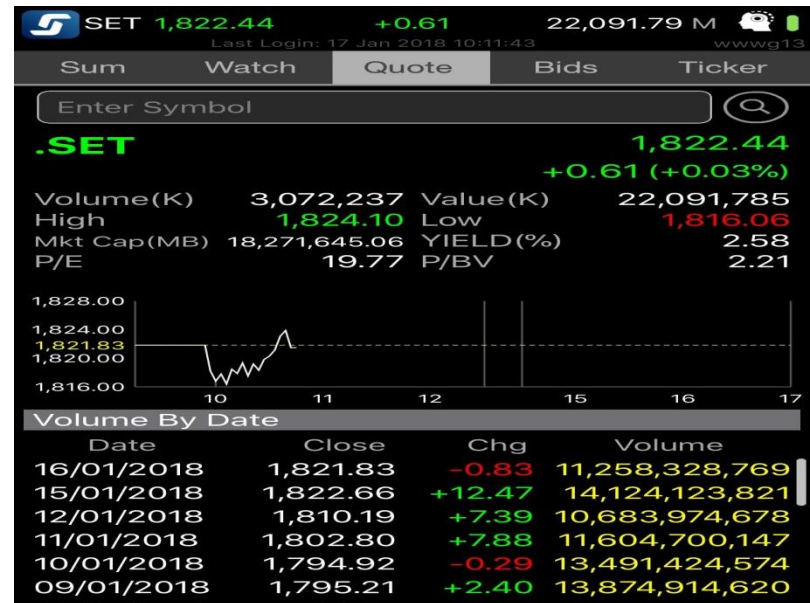
ส่วนการขายพันธบัตรรัฐบาล จะเกิดขึ้นในกรณีที่รัฐบาลมีงบประมาณรายจ่ายขาดดุล โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนาการเศรษฐกิจของประเทศจะต้องใช้งบประมาณในการพัฒนาจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องกู้เงินภายในประเทศโดยการออกพันธบัตรรัฐบาล ซึ่งธนาคารกลางจะเป็นผู้ดำเนินการจัดจำหน่าย

นอกจากนี้ในการซื้อหรือขายหลักทรัพย์ของรัฐบาลโดยธนาคารกลาง อาจมีจุดมุ่งหมายอย่างอื่น อาทิ การรักษาเสถียรภาพทางราคา

1.2 ตลาดทุน

โดยทั่วไป ความต้องการเงินทุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนนอกจากจะดำเนินการผ่านสถาบันที่เป็นสื่อกลางทางการเงินแล้ว ยังสามารถใช้ตราสารทางการเงินให้กับประชาชนได้โดยตรง (direct finance) แต่เนื่องจากความไม่พร้อมของตลาดทุนในประเทศที่กำลังพัฒนาและทัศนคติของคนในสังคมเป็นข้อจำกัดในการแสวงหาเงินทุนในลักษณะนี้

1.2 ตลาดทุน

ตลาดทุนสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) ตลาดแรก (Primary Market) หมายถึงตลาดที่ทำการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ออกใหม่เป็นครั้งแรก แก่บุคคลหรือนิติบุคคลทั่วไป โดยหน่วยผลิตที่ประสบปัญหาการขาดดุลหรือต้องการจะขยายกำลังการผลิต แต่กำไรที่ยังไม่ได้จัดสรรและค่าเสื่อมราคาที่สามารถไว้มันเพียงพอ จึงจำเป็นต้องออกหลักทรัพย์หรือสิทธิเรียกร้องทางการเงิน อาทิ หุ้นกู้หรือหุ้นสามัญ

ดังนั้น นักเศรษฐศาสตร์จึงให้ความสนใจในตลาดแรกเนื่องจากเป็นตัวเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างภาคการเงินและภาคการผลิต (real sector) นอกจากนี้ตลาดสินเชื่อและการตัดสินใจลงทุนจะแสดงโดยปริมาณกิจกรรมของตลาดนี้

1.2 ตลาดทุน

วิธีการจำหน่ายหลักทรัพย์ในตลาดแรก ทำได้ดังนี้

(1.1) บริษัทผู้ออกหลักทรัพย์จำหน่ายหลักทรัพย์เองโดยตรง

(1.2) จำหน่ายหลักทรัพย์ผ่านสถาบันเงินหรือวาณิชธนกิจ

(Investment Banking)

วาณิชธนกิจคือ สถาบันทางการเงินซึ่งทำหน้าที่ระดมเงินทุน, ซื้อขายหลักทรัพย์, บริหารการรวบรวมและซื้อกิจการรวมถึงให้คำปรึกษาในธุรกรรมข้างต้นและธุรกรรมทางการเงินประเภทอื่น อาทิ การปรับโครงสร้างหนี้, การจัดอันดับความน่าเชื่อถือ, ทำรายงานวิจัย, ออกแบบผลิตภัณฑ์ทางการเงิน เป็นต้น

1.2 ตลาดทุน

(2) ตลาดรอง (Secondary Market) หมายถึงตลาดที่ซื้อขายหลักทรัพย์ที่เคยผ่านการซื้อขายมาแล้วในตลาดแรก ดังนั้น การซื้อขายหลักทรัพย์ในตลาดรองไม่ถือว่าเป็นการลงทุนที่แท้จริงในภาคเศรษฐกิจ เป็นเพียงการเปลี่ยนมือระหว่างหน่วยเศรษฐกิจในกลุ่มผู้ออมเท่านั้น

สำหรับหลักทรัพย์ในตลาดนี้มีสภาพคล่อง (liquidity) และความสามารถในการเปลี่ยนมือสูง ทำให้ราคาหลักทรัพย์ถูกกำหนดด้วยอุปสงค์และอุปทานของตลาด ซึ่งราคาของหลักทรัพย์นั้นจึงเป็นราคาที่เหมาะสมกับมูลค่าที่แท้จริงของหลักทรัพย์ และตลาดนี้ถือว่าเป็นตลาดที่มีลักษณะใกล้เคียงกับตลาดแข่งขันสมบูรณ์มากที่สุด

1. ประเภทของตลาดการเงิน

ลักษณะความแตกต่างระหว่างตลาดเงินและตลาดทุน

(1) ระยะเวลา

ตลาดเงินจะทำการซื้อขายสินทรัพย์ทางการเงินที่มีระยะเวลาในการไถ่ถอนไม่เกิน 1 ปี หรือระยะสั้น อาทิ การกู้ยืมระหว่างธนาคารที่มีระยะเวลาเพียงวันเดียวเท่านั้น สำหรับผู้ที่มีบทบาทในตลาดเงินได้แก่ ธนาคารพาณิชย์และธนาคารกลาง

ตลาดทุนจะทำการซื้อขายสินทรัพย์ทางการเงินที่มีระยะเวลาในการไถ่ถอนตั้งแต่ 1 ปี ไปจนถึงไม่มีการกำหนดระยะเวลาในการไถ่ถอน หรือระยะยาว เนื่องจากประโยชน์ในการใช้เงินทุนในตลาดทุนนี้ ก็เพื่อการลงทุนในภาคการผลิต และกว่าผลผลิตจะออกสู่ตลาดจนสามารถชำระหนี้ได้ใช้ระยะเวลายาวนาน สำหรับผู้ที่มีบทบาทในตลาดทุนได้แก่ ตลาดหลักทรัพย์ หน้านายผู้ค้าหลักทรัพย์ บริษัทและธุรกิจต่างๆ รวมไปถึงธนาคารกลาง

1. ประเภทของตลาดการเงิน

(2) สภาพคล่อง

สภาพคล่องจะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายปัจจัยด้วยกัน แต่ลักษณะของตลาดที่มีความสามารถในการเปลี่ยนสินทรัพย์ทางการเงินเป็นเงินสดได้ง่าย รวดเร็วและไม่ขาดทุน หรือขาดทุนเพียงเล็กน้อย ดังนั้น ตลาดเงินจะมีสภาพคล่องมากกว่าตลาดทุน เพราะสินทรัพย์ทางการเงินในตลาดเงินมีระยะเวลาในการไถ่ถอนสั้นกว่า ความเสี่ยงต่ำกว่า

เนื่องจากตลาดทุนนั้นจะต้องรับทั้งความเสี่ยงของตลาด (market risk) และความเสี่ยงที่จะได้รับการชำระหนี้ (default risk)

1. ประเภทของตลาดการเงิน

(3) ความเป็นเจ้าของ

หนี้กับหุ้นทุน (equity) นั้นแตกต่างกัน ผู้ถือหุ้นจะได้รับผลตอบแทนจากรายได้สุทธิ (net income) ของธุรกิจ ซึ่งหักค่าใช้จ่ายต่างๆ อาทิ ค่าจ้าง ดอกเบี้ยและภาษีแล้ว ดังนั้น ผู้ถือหุ้น (equity holder) จะสามารถเรียกร้องได้จากรายได้สุทธิต่างนั้น

นอกจากนี้หุ้นทุนไม่กำหนดระยะเวลาในการไถ่ถอน ซึ่งแตกต่างจากหนี้ที่มีระยะเวลาในการไถ่ถอนที่แน่นอน กรณีธุรกิจได้รายได้สูงกว่าที่คาดหวังผู้ถือหุ้นจะได้รับผลตอบแทนมากกว่าอัตราดอกเบี้ยของเจ้าหนี้ที่กำหนดไว้แน่นอน แต่ ถ้าหากธุรกิจปิดกิจการลง เจ้าหนี้จะมีสิทธิเรียกร้องก่อนผู้ถือหุ้น

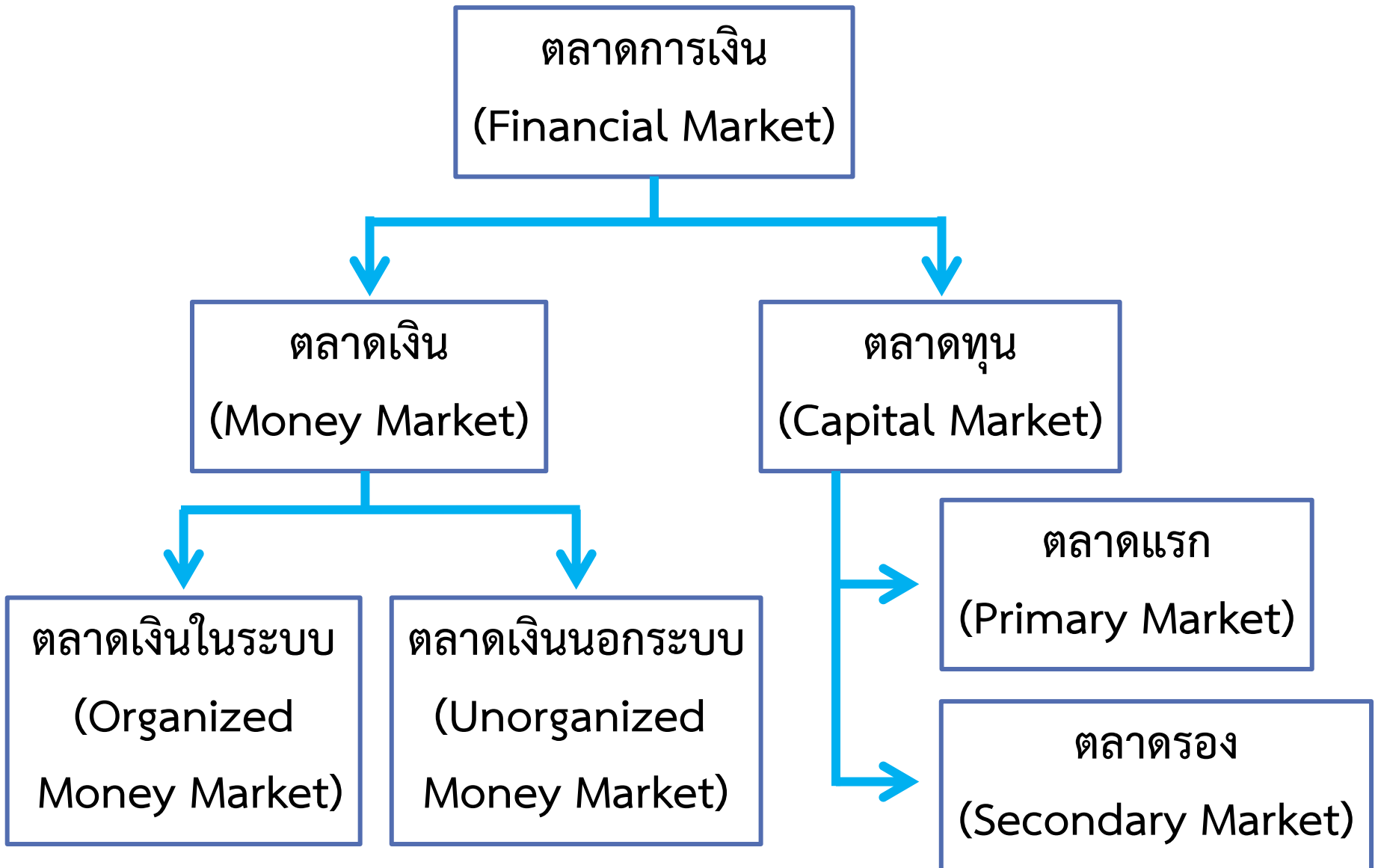

1. ประเภทของตลาดการเงิน

ดังนั้น ตลาดเงินจึงมีลักษณะเป็นเจ้าของหนี้ส่วนตลาดทุนนั้นจะมีลักษณะเป็นเจ้าของ อย่างไรก็ตามหนี้กับหุ้นทุนนั้นสามารถทดแทนกันได้ อาทิหน่วยเศรษฐกิจที่ขาดดุล สามารถเลือกการก่อหนี้หรือการออกหุ้นได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่าใช้จ่ายในการจัดหาเงินทุนทั้ง 2 กรณี

1. ประเภทของตลาดการเงิน

2. แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน

ในระบบเศรษฐกิจที่ใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน มีสินทรัพย์ทางการเงินในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงการจัดตั้งสถาบันที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางทางการเงิน ทำให้เกิดประสิทธิภาพทั้งทางด้านการออมและการลงทุนในระบบเศรษฐกิจ

เนื่องจากสถาบันที่เป็นสื่อกลางทางการเงินนั้นทำหน้าที่ในการระดมเงินออมและกระจายสินเชื่อ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการกระตุ้นการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ ที่เป็นเป้าหมายที่สำคัญของแต่ละประเทศ

2. แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน

“อุปทานนำและอุปสงค์ตาม (Supply leading and demand following finance)” (Hugh T. Patrick, 1980)

Hugh T. Patrick
(1930 – Present)

แนวคิดอุปทานนำ คือสถาบันการเงินทำหน้าที่กระตุ้นให้ผู้ผลิตในหน่วยเศรษฐกิจขยายกำลังการผลิต โดยไม่แสวงหากำไรในให้สินเชื่อกับหน่วยเศรษฐกิจระยะเริ่มแรก อาทิ สถาบันการเงินของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือหรือ สถาบันการเงินของเอกชนแต่ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล

แนวคิดอุปสงค์ตาม คือความต้องการบริการทางการเงินจะเกิดขึ้นจากภาคการผลิตขยายตัว หรือผู้ผลิตต้องการขยายกำลังการผลิต ซึ่งอุปสงค์จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความเจริญเติบโตของภาคการผลิต

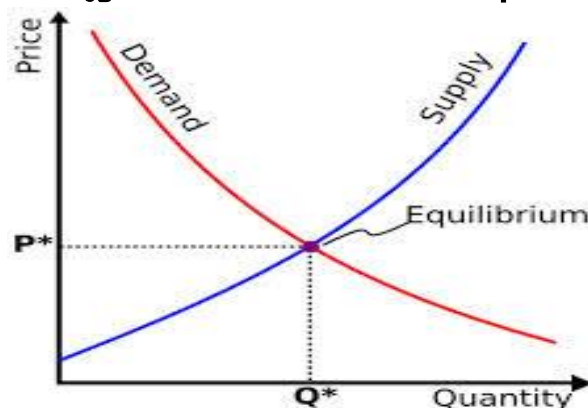
2. แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน

จากการขยายตัวของระบบการเงินและความเจริญเติบโตของสถาบันการเงิน ส่งผลต่อการพัฒนาการทางเศรษฐกิจภายใต้ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม โดยความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เกิดขึ้นจาก

(1) ภาคการผลิตขยายการลงทุน การผลิตสินค้าและบริการในระบบเศรษฐกิจมากขึ้น

(2) ระบบการเงินได้รับการพัฒนาให้มีความมั่นคง (financial deepening)

ซึ่งทำให้หน่วยเศรษฐกิจที่ต้องการลงทุนได้รับบริการทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน

Raymond W. Goldsmith (1969) ได้อธิบายถึงตัวชี้วัด (indicators) ความมั่นคงของสถาบันการเงินดังนี้

(1) อัตราส่วนความสัมพันธ์ของสินทรัพย์ทางการเงิน (the financial interrelation ratio) คือสินทรัพย์ทางการเงิน ต่อ GDP หรือรายได้ต่อหัว (GDP per capita)

ซึ่งอัตราส่วนนี้ควรจะขยายตัวตามการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แต่จากข้อมูลในอดีต พบว่าสินทรัพย์ทางการเงินจะเพิ่มขึ้นเร็วกว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ทั้งประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา

(2) อัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์ทางการเงินทั้งหมดของสถาบันการเงินต่อสินทรัพย์ทั้งหมดในประเทศ สำหรับอัตราส่วนนี้จะอธิบายถึงความสำคัญในการระดมเงินออมและการกระจายการลงทุนของสถาบันการเงิน

Raymond W.
Goldsmith
(1904 – 1988)

*Financial
Structure and
Development*

*by Raymond W.
Goldsmith*

Yale Univ Pr

2. แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน

(3) อัตราส่วนระหว่างเงินออมที่สถาบันการเงินต่อ GDP หรือ GDP per capita สำหรับอัตราส่วนนี้แสดงถึงบทบาทของสถาบันการเงินในการระดมเงินออม และสามารถวัดความสำคัญของสถาบันการเงินได้ โดยขณะที่เศรษฐกิจมีการขยายตัว อัตราส่วนนี้ก็จะสูงขึ้นด้วย

(4) อัตราส่วนระหว่างเครดิตในประเทศต่อ GDP หรือ GDP per capita โดยอัตราส่วนนี้เป็นมาตรการที่วัดความสำคัญในการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน ซึ่งอัตราส่วนนี้จะสูงขึ้นในกรณีที่เศรษฐกิจมีการขยายตัวเช่นกัน

2. แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน

Ronald I. McKinnon (1973) พบว่าอัตราส่วนระหว่างเงินในความหมายกว้าง (M2) ต่อรายได้ประชาชาติ (national income) เพิ่มขึ้นกรณีประเทศที่ด้อยพัฒนาได้มีการพัฒนาไปสู่ประเทศกึ่งอุตสาหกรรม (semi-industrialized countries)

นอกจากนี้ประเทศที่แพ้สงคราม อาทิ ญี่ปุ่นและเยอรมนี หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 รายได้ประชาชาติได้เพิ่มสูงขึ้นและอัตราส่วนนี้ก็เพิ่มสูงขึ้นด้วย อีกทั้งอัตราส่วนระหว่างสินเชื่อของภาคเอกชนต่อรายได้ประชาชาติก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

Ronald I.

McKinnon

(1935 – 2014)

2. แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน

Paipoon Watanasiritham (1975) ได้ศึกษาบทบาทในการระดมเงินออมและการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินในประเทศไทย ได้ข้อสรุปดังนี้

(1) ธนาคารพาณิชย์มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากเป็นสถาบันการเงินที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางทางการเงินที่มีประสิทธิภาพมากกว่าบริษัทเงินทุนที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว (1941 - 2012) ในสมัยนั้น ซึ่งหมายความว่าระบบเศรษฐกิจต้องการบริการทางการเงิน (financial services) เพิ่มขึ้น

(2) นโยบายทางการเข้มงวดจึงทำให้เกิดการขยายตัวของบริษัทเงินทุนจำนวนมาก เนื่องจากมีข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ และการควบคุมอัตราดอกเบี้ย

(3) สถาบันการเงินเน้นในการให้สินเชื่อมากกว่าการระดมเงินออม

2. แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน

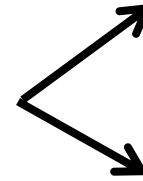

Supachai Panitchapakdi (1981) ในระบบเศรษฐกิจแบบสังคมนิยมมีความซับซ้อนน้อยกว่าระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม ซึ่งอาศัยกลไกตลาดในการจัดสรรทรัพยากร สถาบันการเงินมีความเป็นมาซับซ้อน อาทิ ระบบธนาคารพาณิชย์ ที่มีการส่งเสริมให้มีการกระจายสาขาไปยังชนบท หวังจะระดมเงินออม

ดร.ศุภชัย พานิชภักดิ์ และให้สินเชื่อ เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและกระจาย (1946 – Present) รายได้

ในทางปฏิบัติ

2. แนวความคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงิน

การพัฒนาระบบการเงินมีอุปสรรคที่สำคัญคือการกระจายเป็นส่วนๆ ทางการเงิน (financial segmentation) ดังนี้

(1) การขยายของการใช้เงิน (level monetization) ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของสถาบันการเงิน

(2) การที่มีตลาดเงินนอกระบบที่ยากต่อการควบคุม

อย่างไรก็ตามระบบการเงินจะดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการระดมเงินออมและการให้สินเชื่อที่มีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวในการตอบสนองความต้องการสินเชื่อได้เป็นอย่างดีและมีต้นทุนต่ำที่สุด

สำหรับระบบการเงินในปัจจุบันที่มีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเทคโนโลยีเสรีทำให้ระบบการเงินมีการระดมเงินออมและตอบสนองความต้องการสินเชื่อของทั้งภาคครัวเรือน ภาคการผลิต รวมไปถึงภาครัฐและภาคการค้าระหว่างประเทศได้เป็นอย่างดี

3. สถาบันการเงินและตลาดการเงินในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาจึงมีทั้งตลาดเงินในระบบและนอกระบบ (จากกล่าวมาข้างต้นสไลด์ 10 - 13) ดังนั้น โครงสร้างระบบการเงินในประเทศไทยจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

สถาบันการเงินที่เป็นธนาคาร

(1) ธนาคารแห่งประเทศไทย (BOT)

(2) ธนาคารพาณิชย์ (ทั้งในประเทศและสาขาของต่างประเทศ)

(3) ธนาคารออมสิน (GSB)

(4) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (BAAC)

(5) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (GHB)

(6) ธนาคารเพื่อการนำเข้าและส่งออก (EXIM)

(7) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME)

3. สถาบันการเงินและตลาดการเงินในประเทศไทย

(8) ธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย (ISALAM)

สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร

(1) บริษัทเงินทุน และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์

(2) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์

(3) บริษัทประกันชีวิต

(4) สหกรณ์เพื่อการเกษตร

(5) สหกรณ์ออมทรัพย์

(6) โรงรับจำนำ

(7) บรราช์เงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (IFCT) ควบรวมกับ

TMB

(8) บรราช์เงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) เปลี่ยนเป็น SME

Bank

3. สถาบันการเงินและตลาดการเงินในประเทศไทย

การจำแนกตลาดสินเชื่อในประเทศไทย

ปัจจุบันการจำแนกตลาดเงินและตลาดทุนออกจากกันทำได้ยาก โดยเฉพาะคำจำกัดความของตลาดเงินคือการกู้ยืมในระยะสั้น ส่วนตลาดทุนคือ การกู้ยืมในระยะยาว

แต่ในปัจจุบันตลาดเงินและตลาดทุนมีการระดมทุนและปล่อยกู้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น จึงแยกตลาดสินเชื่อ (credit market) ออกมาเป็นอีกตลาดหนึ่ง ซึ่งเป็นการปล่อยกู้ยืมในลักษณะต่างๆ ที่ไม่คำนึงถึงระยะเวลา

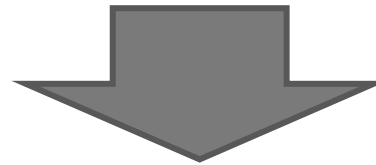
3. สถาบันการเงินและตลาดการเงินในประเทศไทย

ตลาดเงิน (Money Market)

- เงินให้กู้ระยะสั้น
- สัญญาซื้อคืน
- เงินเบิกเกินบัญชี (Not rolled over)
- ตัวเงินคลัง, ตัวสัญญาใช้เงิน
- การกู้ยืมระหว่างธนาคาร

ตลาดทุน (Capital Market)

- เงินให้กู้ระยะยาว
- เงินเบิกเกินบัญชี (rolled over)
- หุ้นกู้ระยะยาว, หุ้นกู้ดีเบนเจอร์
- หุ้นทุน
- ลิสซิ่ง

ตลาดสินเชื่อ (Credit Market)

- เงินกู้
- ลิสซิ่ง
- เงินเบิกเกินบัญชี
- ตัวสัญญาใช้เงิน

3. สถาบันการเงินและตลาดการเงินในประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการจัดตั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อเป็นศูนย์กลางซื้อขายหลักทรัพย์ต่างๆ อาทิ หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ ใบสำคัญแสดงสิทธิ และตราสารหรือหลักฐานแสดงสิทธิในสินทรัพย์อื่นๆ เป็นต้น ซึ่งช่วยส่งเสริมการออมทรัพย์และการระดมเงินทุนเพื่อใช้ในธุรกิจอุตสาหกรรมในประเทศ

เมื่อหลักทรัพย์มีการซื้อขายและเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันทีที่ต้องการ ทำให้ประชาชนนิยมลงทุนในหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น ซึ่งทำให้บริษัทที่ต้องการเงินทุนเพื่อนำไปขยายกิจการสามารถจัดหาเงินทุน โดยการออกหลักทรัพย์หรือหุ้นใหม่ได้สะดวกยิ่งขึ้น

3. สถาบันการเงินและตลาดการเงินในประเทศไทย

๑ ประวัติความเป็นมาของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหุ้นกรุงเทพฯ (Bangkok Stock Exchange : 2505 – 2517) ครั้งแรกจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดและได้เปลี่ยนเป็นบริษัทจำกัดในเวลาต่อมา มีหุ้น 50 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 5,000 บาท รวมเป็นทุน 250,000 บาท และมีผู้ถือหุ้นทั้ง 50 ราย ถือเป็นสมาชิกของตลาดหุ้นทั้งหมด ซึ่งการดำเนินงานของตลาดหุ้นกรุงเทพฯ ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจาก

- (1) ประชาชนให้ความสนใจน้อย ขาดความรู้ความเข้าใจในการซื้อขายหุ้น
- (2) หุ้นที่ซื้อขายและจำนวนผู้ซื้อขายหุ้นมีจำนวนน้อย เพราะผู้ซื้อผู้ขายมักติดต่อซื้อขายกันเองโดยไม่ผ่านตลาดและถือหุ้นแบบเครือญาติ
- (3) รัฐบาลไม่ให้การสนับสนุนและไม่มีมาตรการป้องกันคุ้มครองการซื้อขายหุ้น

3. สถาบันการเงินและตลาดการเงินในประเทศไทย

(4) ดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารในช่วงนั้นไม่เสียภาษีแต่เงินปันผล และ capital gains จากการถือหุ้นต้องเสียภาษี

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand - SET : 2517 - Present) จากความล้มเหลวของตลาดหุ้นกรุงเทพฯ รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญกับตลาดทุนมากขึ้น โดยได้ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะที่เป็นตัวแทนทางการเงินและผู้ดำเนินนโยบายการเงิน ร่วมกับ Prof. Dr. Sidney M. Robbins ทำโครงการพัฒนาตลาดทุนและได้เขียนรายงานเรื่อง A Capital Market in Thailand นำเสนอปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาตลาดทุน พร้อมเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหา

จากนั้นในปี 2517 รัฐบาลได้ประกาศ
พ.ร.บ. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3. สถาบันการเงินและตลาดการเงินในประเทศไทย

๑ องค์ประกอบของตลาดหลักทรัพย์

(1) สมาชิกตลาดหลักทรัพย์ ประกอบด้วยบริษัทที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการซื้อขายหลักทรัพย์และผู้บริหารต้องมีประสบการณ์และความสามารถในการบริหารธุรกิจหลักทรัพย์

(2) หลักทรัพย์จดทะเบียนและหลักทรัพย์อนุญาต

(3) คุณสมบัติของบริษัทจดทะเบียนและบริษัทรับอนุญาต

(3.1) ทุนจดทะเบียนเฉพาะหุ้นสามัญไม่ต่ำกว่า 20 ล้านบาทชำระเป็นเงินไม่ต่ำกว่า 75%

(3.2) มีจำนวนผู้ถือหุ้นรายย่อย 300 ราย (ไม่เกิน 0.5% รวมกันไม่ต่ำกว่า 30%) หากเป็นบริษัทรับอนุญาต มีจำนวนผู้ถือหุ้นรายย่อย 200 ราย (ไม่เกิน 0.5% รวมกันไม่ต่ำกว่า 25%)

(3.3) ฐานะการเงินมั่นคงและเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม

3. สถาบันการเงินและตลาดการเงินในประเทศไทย

(3.4) ผลการดำเนินการปรากฏตามสภาพของธุรกิจ

๑ ธุรกิจของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ในช่วงแรกปี พ.ศ. 2518 หลักทรัพย์ที่ซื้อขายกันมีมูลค่ารวมทั้งสิ้น 1,522.92 ล้านบาท แบ่งเป็นหลักทรัพย์เอกชน 599.54 ล้านบาท (36.72%) และหลักทรัพย์รัฐบาล 963.38 ล้านบาท (63.26%)

จากนั้นการซื้อขายหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนถึง พ.ศ. 2521 มีมูลค่าซื้อขาย 57,272.40 ล้านบาท และลดลงอย่างรวดเร็วในปี พ.ศ. 2523 เหลือมูลค่าซื้อขาย 6,559.22 ล้านบาท เนื่องจากบริษัทราชาเงินทุน จำกัด ถูกถอนใบอนุญาต และค่อยๆ ฟื้นตัว โดยดัชนีตลาดหลักทรัพย์อยู่ระหว่าง 1,300 – 1,400 จุด ใน พ.ศ. 2538

จากวิกฤตการณ์ พ.ศ. 2540 ทำให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ปิดที่ 413.27 จุด มูลค่าการซื้อขายเพียง 2,689.9 ล้านบาท เมื่อวันที่ 8 ธ.ค. 2542